

KÜTAHYA

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Şubat 2024

TGA
TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

KÜTAHYA

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

26 ŞUBAT 2024

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Prof. Dr. Muharrem Tuna

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Akça

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

İÇERİK

1. GİRİŞ	1
2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler	2
3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler	2
4. Kütahya Turizm Analizi	3
4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi	3
4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi	4
4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi	4
4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi	5
4.5. İlin Turizm Türleri Analizi	6
5. Destinasyon Risk Analizi	7
6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma	8
7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme	8
8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma	9
9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma	10
10. Tematik Rotalar Geliştirme	11
11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma	12
12. Deneysel Turizm Uygulamalarını Artırma	13
13. Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme	13
14. Yoncalı Kaplıcaları'nı Sağlık Turizmi Kapsamında Ön Plana Çıkarma	14
15. Arkeoloji ve Maden Müzesi'nin Açılması ve Mevcut Müzeleri Gelir Getirici Yöntemlerle Geliştirme	15
16. Kiçir Köyünü UNWTO "En İyi Turizm Köyü" Kapsamında Hazırlama	15
17. Kültür Yolu Festivalleri Kapsamında Frig Vadisi'ni Festivallere Dâhil Etme	16
18. Destinasyon Kimliğine Uygun Olarak Gezek Kültüründen Gece Eğlence Markası Yaratma	16
19. Germiyan Sokağı'ndaki Deneysel Alanların 12 Ay Boyunca Etkin Kullanımını Sağlama	17
20. Kütahyalı Evliya Çelebi Unsurunu Turizmde Etkin Kullanma	18
21. Kütahya'yı Avrupa Seramik Rotası'na Dâhil Etme	18
22. Dumlupınar-Zafertepeçalköy Bölgesini Savaş Alanları Turizmi Kapsamında Ön Plana Çıkarma	18
23. UNESCO'ya Konu Olan El Sanatlarının Ulusal ve Uluslararası Çapta Dijital Görünürlüğünü Artırma	19
24. Kazı Alanlarını Turizm Talebi ile Birleştirme	19
25. Kütahya'nın Avrupa Masal Yolu'na Katılımını Sağlama	20
26. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme	20

1. GİRİŞ

Kütahya; birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı bir ildir. Termal kaynakları, ormanlık alanları, cami ve medreseleri, mağaraları ve çeşitli kültürel miras öğeleri ile ayrıcalıklı bir yapıya sahiptir. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamında "Zanaat ve Halk Sanatları" alanında "Yaratıcı Şehir" ünvanına sahiptir. Kentte geliştirilecek birçok turizm çeşidi bulunmakla birlikte en önemli turizm türleri kültür turizmi, termal turizmi ve doğa turizmi olarak görülmektedir. Ayrıca çini, Kütahya Kalesi ve Zafertepe Anıtı şehrin simgeleri durumundadır.

Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, başta kültür turizmi olmak üzere sağlık, gastronomi ve doğa turizmi gibi turizm türlerinde Türkiye turizminde marka değeri yaratma potansiyeli yüksek olan Kütahya'ya yönelik özet biçimde ve odaklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Yol Haritası, ayrıca Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan, yeni turizm eğilimleri dikkate alınarak güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı kapsamında ortaya konan amaç ve hedeflerle uyumlu biçimde hazırlanmış ve Kütahya'nın turizmdeki geleceğini inşa edecek yapı taşları niteliğindeki başlıkları ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Kütahya; 2023 yılında yaklaşık 7.921 yabancı, 296 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 304 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 2,07 olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 29,4 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu veriler, ilin potansiyeli göz önüne alındığında Kütahya'nın Türkiye turizmine katkısının daha fazla artırılabilceğini göstermektedir.

Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası kapsamında ilin 2028 yılı turist sayısı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 22 bin kişi ve yerli turist için 444 bin kişi; turizm geliri hedefi ise yabancı turist için yaklaşık 5,7 milyon ABD doları ve yerli turist için 101,4 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 107 milyon ABD doları olarak tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmesi için yapılması gereken başlıca faaliyetler ile bu faaliyetlere yönelik kısa vadeli politika önerileri, *Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda ortaya konmuştur.

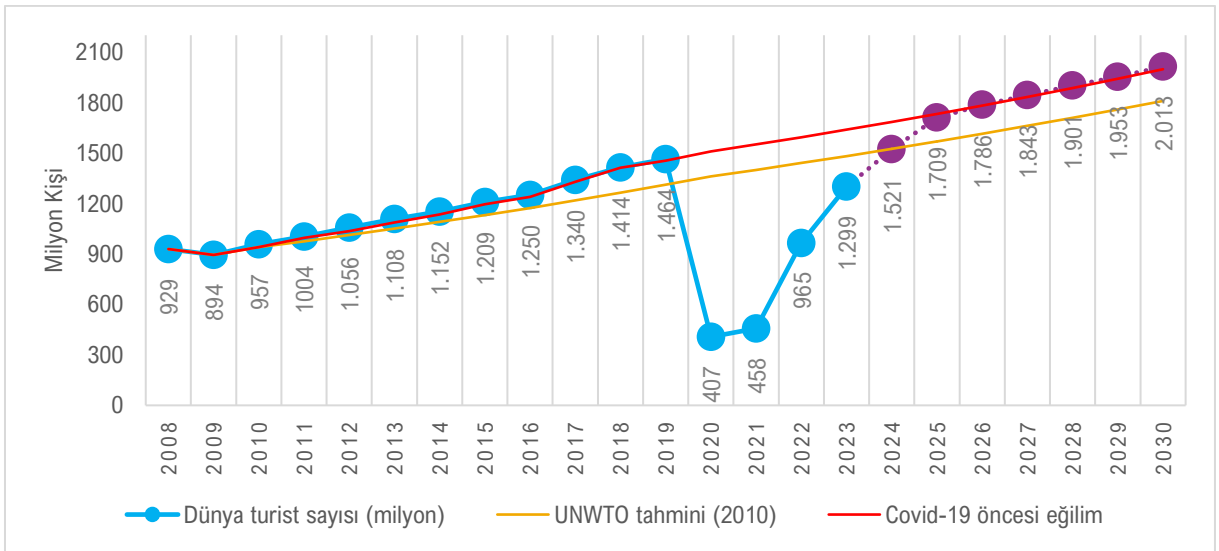
Bir destinasyonun turistik cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi, turizm kaynakları ve bu kaynakları turizm ürünü olarak sunmadaki gücüne bağlıdır. Günümüzde turizmdeki rekabet gücü gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel veriler yanında yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşımı ile hazırlanmıştır.

Yol Haritası hazırlık sürecinde Kütahya İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları ile 05.02.2024 tarihinde çevrim içi arama konferansı gerçekleştirilmiş ve ile özel, öncelikli geliştirme başlıkları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne dağıtımı yapılan ve önceden hazırlanmış İl Politika Tespit Formu ve İl Risk Analiz Anketi olmak üzere iki adet anket formu da il paydaşlarına elektronik ortamda iletilmiş ve sonuçları analiz edilerek metne eklenmiştir. Bu kapsamda *Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, ilin destinasyon yönetim sorumluluğunu üstlenen Kütahya Tanıtım ve Geliştirme Kurulu için sürdürülebilir ve gelir etkisi yüksek turizm gelişimi kapsamında oluşturulan başlıklarla bir rehber niteliği taşımaktadır.

2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler

2019 yılında dünya genelindeki turist sayısı, 1,47 milyar kişi ve 1,49 trilyon ABD doları ile rekor düzeye ulaşmıştır. Ancak 2020-2021 yıllarında yaşanan Covid-19 salgını, turizm faaliyetlerini dünya çapında durma noktasına getirmiştir. Avrupa ve Amerika'nın 2023 yılında yaşaması beklenen resesyona da dikkate alındığında, salgın sonrası dönemde küresel turizm hacminin 2019 yılı seviyelerine dönmemesinin ancak 2025 yılını bulması beklenmektedir (Şekil 2.1.).

Kasım 2023 tarihli uluslararası istatistikler, 2023 yılında uluslararası turizm faaliyetlerine toplam 1 milyar 299 milyar kişinin katıldığını, aynı yıldaki uluslararası turizm gelirlerinin ise 1 trilyon 262 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Buna göre, 2023 yılında uluslararası turist sayısında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 35 artış gerçekleşirken, Avrupa kıtasının uluslararası turizmdeki toplam pazar payı yüzde 63,78; Türkiye'nin uluslararası turist sayısından aldığı pay yüzde 5,6 ve uluslararası turizm gelirinden aldığı pay ise yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir.

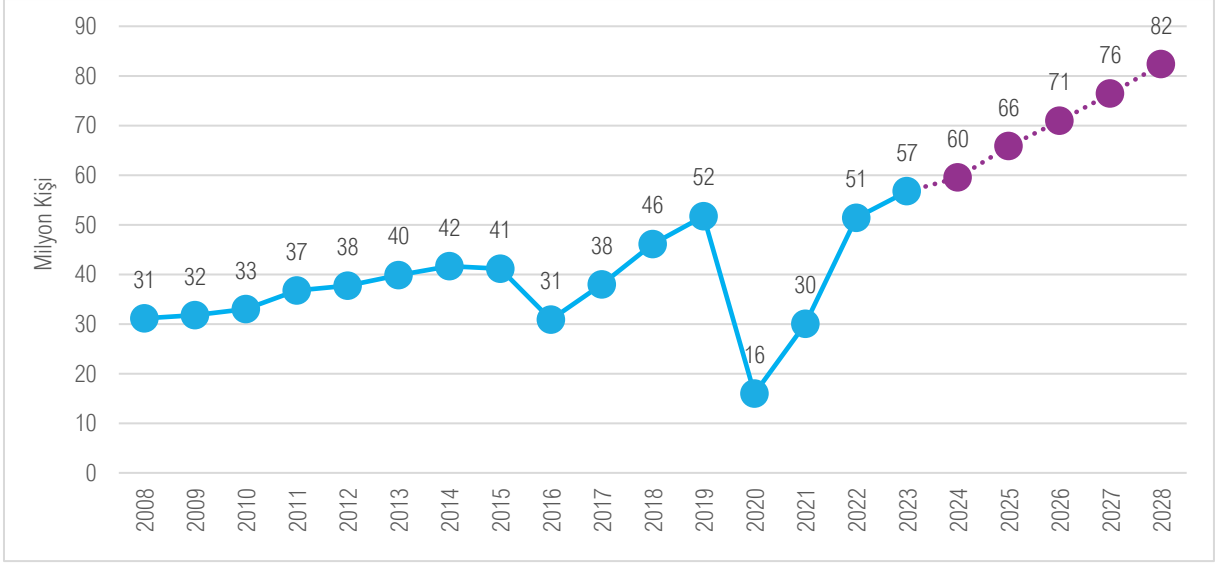
Şekil 2.1. Küresel turist sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve tahminler

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2023 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler

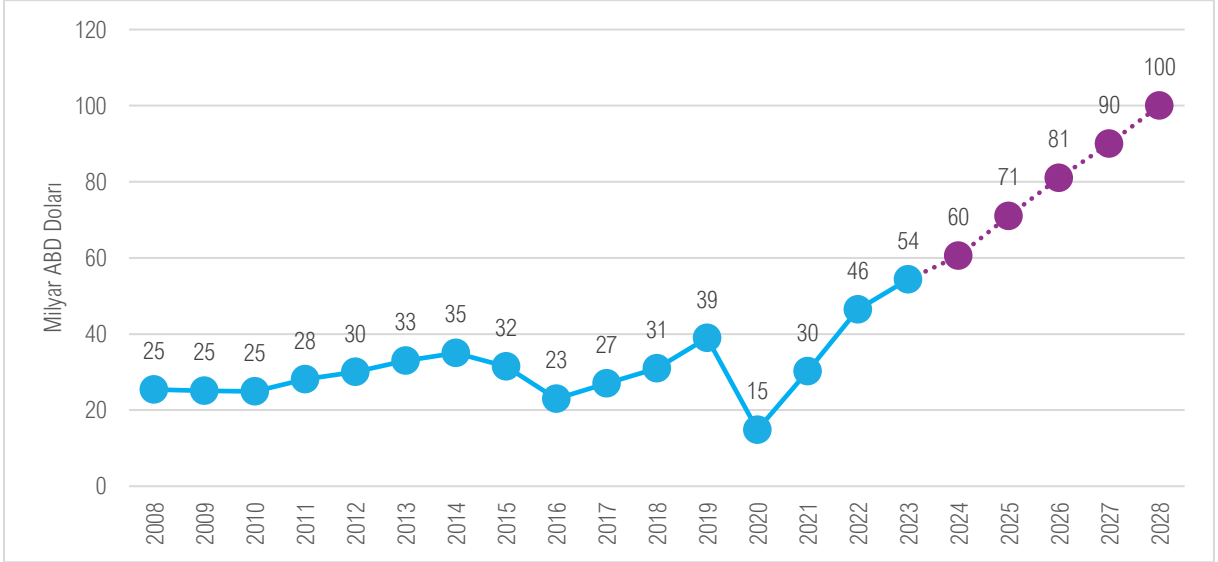
Önemli bir küresel turizm ülkesi olan Türkiye'de, turizm sektörünün gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı, uzun yıllar ortalamasına göre yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Covid-19 salgını sonrası TGA tarafından yapılan etkili tanıtım, Güvenli Turizm Sertifika uygulaması ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, "V" çıkışı yakalayarak hızla toparlanmış ve 2023 yılı itibarıyla rekor düzeydeki rakamlara ulaşmıştır. 2023 yılında Türkiye, yaklaşık toplam 57 milyon turist sayısına ve 54 milyar ABD doları gelire ulaşmıştır (Şekil 3.1. ve Şekil 3.2.).

Uyguladığı turizm stratejisi ve yenilikçi politikalar ile yakaladığı büyüme ivmesini devam ettirmeyi amaçlayan Türkiye, 2028 yılında toplam 82 milyon turisti ağırlamayı ve turizmden toplam 100 milyar ABD doları gelir elde etmeyi hedeflemektedir.

Şekil 3.1. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

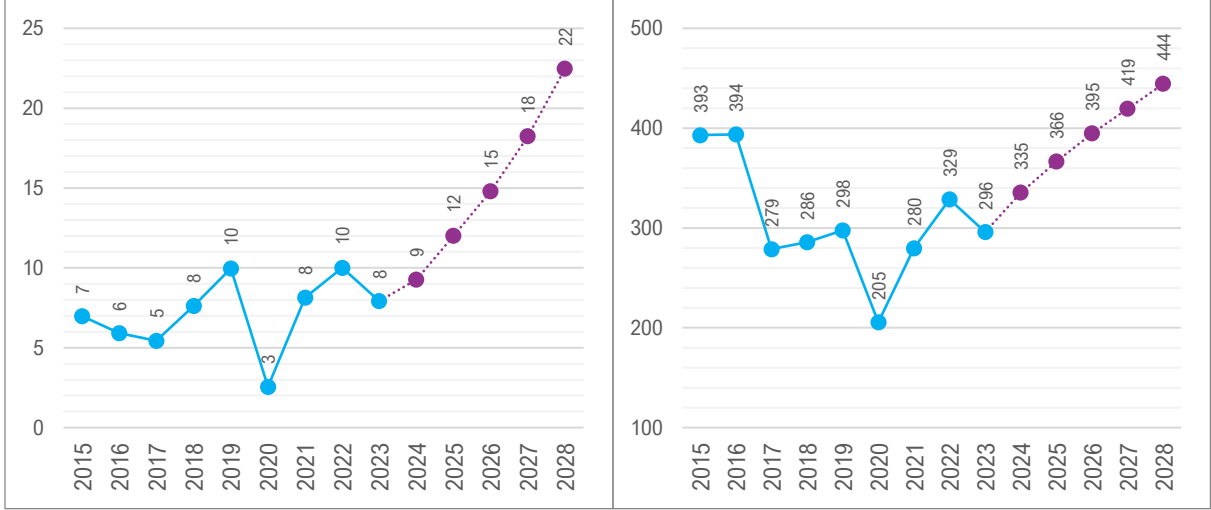
Şekil 3.2. Türkiye'nin turizm geliri (milyar ABD doları): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

4. Kütahya Turizm Analizi

4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2023 yılında Kütahya; yaklaşık 7.921 yabancı, 296 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 304 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 2,07 olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 29,4 olarak hesaplanmıştır. İlin 2028 yılı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 22 bin kişi ve yerli turist için yaklaşık 444 bin kişi olarak hesaplanmıştır (Şekil 4.1.1.).

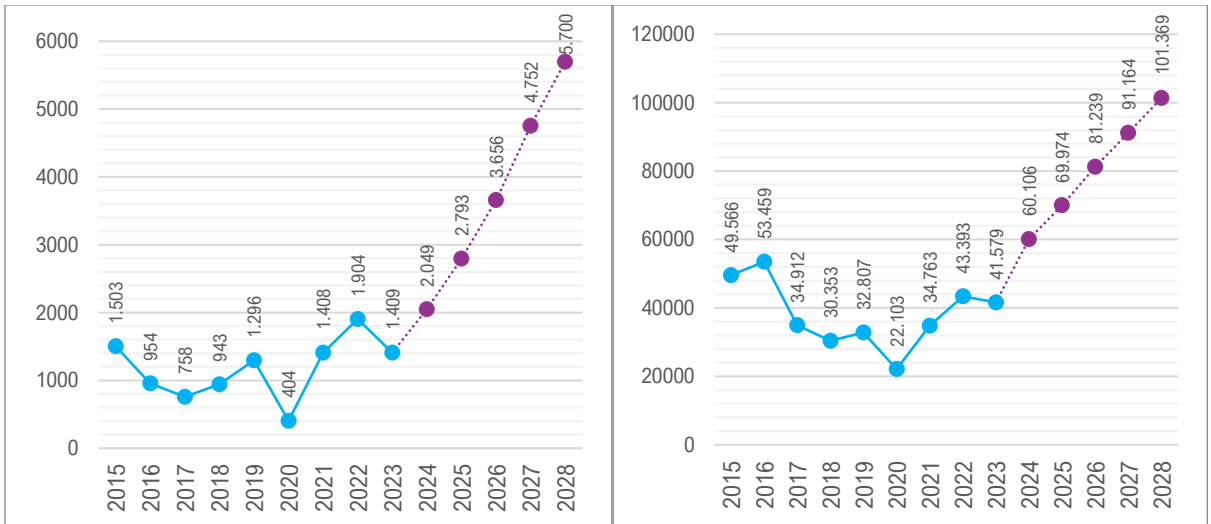
Şekil 4.1.1. Kütahya'nın ağırladığı yabancı (sol) ve yerli (sağ) turist sayısı ve tahminler (bin kişi)

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan turizm istatistikleri temel alınarak yapılan hesaplamalar, Kütahya'nın 2023 yılında yabancı turistlerden yaklaşık 1,4 milyon ABD doları, yerli turistlerden yaklaşık 41,6 milyon ABD doları gelir elde ederek turizmden bir yıl içinde yaklaşık olarak toplam 43 milyon ABD doları gelir elde ettiğini göstermektedir (Şekil 4.2.1.).

Turizm gelirlerinde Kütahya, 2028 yılı itibarıyla yabancı turistlerden yaklaşık 5,7 milyon ABD doları, yerli turistlerden ise 101,4 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 107 milyon ABD doları gelir elde etme potansiyeline sahiptir.

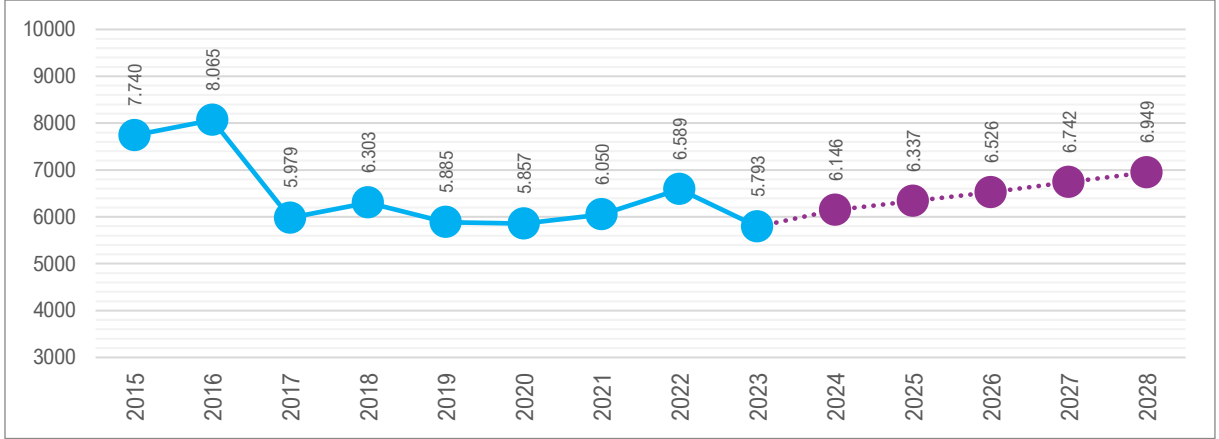
Şekil 4.2.1. Kütahya'nın yabancı (sol) ve yerli (sağ) turistlerden turizm geliri ve tahminler (bin ABD doları)

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi

Kütahya'da 2023 yılı itibarıyla toplam 106 adet konaklama tesisi bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi ise 5.793'tür. Tesis doluluk oranı yüzde 29,4 ve ortalama geceleme 2,07'dir. İlin mevcut istatistikleri incelendiğinde, mevcut ivmenin devam etmesi koşuluyla

2028 yılında yatak kapasitesinde yaklaşık yüzde 20'lik bir artış göstereceği öngörülmektedir (Şekil 4.3.1.).

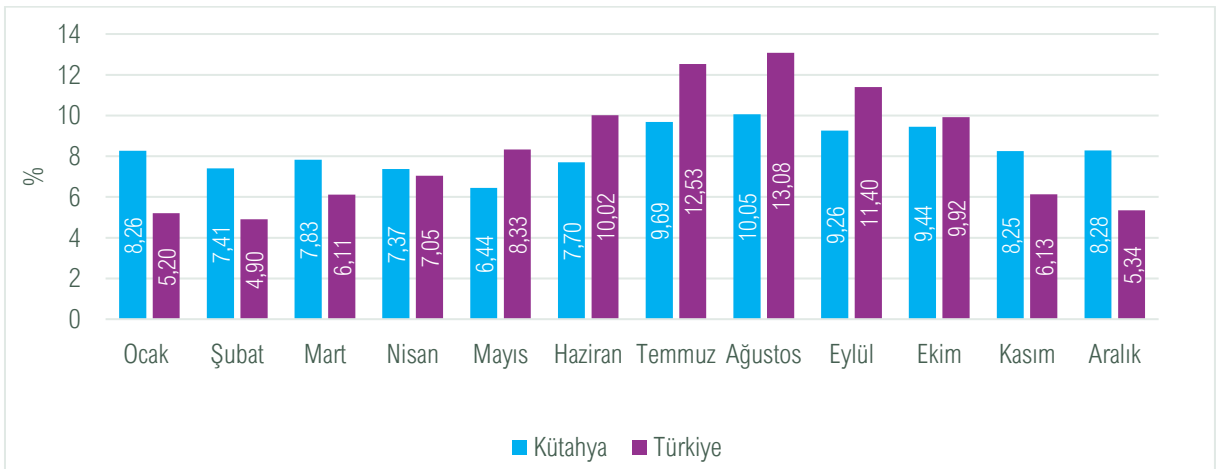

Şekil 4.3.1. Kütahya'nın yatak kapasitesi ve tahminler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, turizm arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Kütahya turizminin mevsimsellik analizi Şekil 4.4.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Kütahya'nın mevsimsellik dağılımında koşutluk olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Kasım-Nisan ayları arasında Kütahya'daki tesise gelişlerin Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiği dikkati çekmektedir. Kütahya'nın bazı aylarda Türkiye ortalamasının altında olmasının ildeki mevsim şartlarına ve mevcut turizm türlerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Kütahya ve Türkiye genelindeki mevsimsel turizm trendlerinin, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve turizm planlamacılarının pazarlama stratejilerini ve işletme planlarını belirlediği düşünüldüğünde, destinasyonların mevsimsel faktörleri dikkate almaları önem arz etmektedir. Dolayısıyla ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için, ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir.

Şekil 4.4.1. Türkiye ve Kütahya karşılaştırmalı mevsimsellik durumu

Not: Veriler, yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir. Veriler pandemi dönemi çıkarılmış 2017, 2018, 2019, 2022 ve 2023 yıllarına ait yerli ve yabancı tesise geliş toplam rakamlarıdır.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.5. İlin Turizm Türleri Analizi

Kuruluş ve kurtuluşun kenti olan Kütahya, tarihî, kültürel ve doğal turizm çekicilik unsurları ile ön plana çıkan bir şehrimizdir. Yöre; sahip olduğu zengin termal su kaynakları ile termal turizmin yanı sıra çiniciliğin ulusal ve uluslararası arenadaki önemli merkezlerinden bir olması yönüyle kültürel miras turizmi açısından da ön plana çıkmaktadır. Termal turizmi veya termal sağlık turizmi denince akla ilk gelen şehirler arasında yer alan Kütahya; Yoncalı, Simav, Emet ve Tavşanlı ilçelerindeki şifalı suları ve kaliteli jeotermal kaynakları ile bilinmektedir. Kütahya; çini sanatının 2016 yılında “UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi”ne alınmasından bir yıl sonra, 2017 yılında UNESCO tarafından “Zanaat ve Halk Sanatları” alanında yaratıcı şehirler arasına dâhil edilmiştir. Şehrin âdeta simgesi hâline gelen çinicilik zanaatının, şehrin hem yerli hem de yabancı turistlerin uğrak noktalarından biri olmasında önemli etkileri olduğu/olacağı söylenebilir.

Kentte, tarihsel akış içerisinde yöreye hükmeden Frigyalılar, Romalılar, Anadolu Selçukluları, Germiyanogulları Beyliği ve Osmanlı Hanedanlığına ait izlere rastlamak mümkündür. Frig medeniyetine ait tarihî kalıntıları, kaya mezarları, mağaraları, kiliseleri ve peribacalarını bünyesinde barındıran “Frig Vadisi”nin bir kısmı kentin sınırları içerisinde kalmaktadır. Vadi, bölge turizmi açısından son derece önemlidir. Kütahya ilinin Çavdarhisar ilçesi sınırlarında yer alan Aizanoi Antik Kenti de bölge turizmi için olduğu kadar ulusal turizm açısından da son derece nadide bir turizm varlığıdır. Antik Kent, Anadolu’da en iyi korunmuş Zeus Tapınağı’nı bünyesinde barındırmaktadır. Bununla birlikte döneminde stadyum ve tiyatro olarak kullanılan antik kalıntılar, MS 2. yüzyılda inşa edildiği tahmin edilen ve o dönemde pazarlarda satılan malların fiyatlarının yer aldığı, tarihteki ilk borsa olarak nitelendirilen yazıt, yine bu ören yerinde ziyaret edilebilmektedir.

Şehir merkezinde hem Anadolu Selçukluları hem de Germiyanogulları Beyliği Dönemi’nden kalma çeşitli türbe, cami, mescit, medrese ve çeşmeler bulunmaktadır. Kurşunlu Camii, Balıklı Camii, Hıdırlık Mescidi, Dönerler Camii ve Mevlevihanesi en bilinenleri arasındadır. Bu noktada hemen belirtmelidir ki Kütahya, Türkiye’deki önemli Mevlevilik merkezlerinden biridir. Bu anlamıyla inanç ve kültür turizmi açısından önemli potansiyele sahiptir. Diğer yandan hem Osmanlı Devleti’nin kurulduğu bölgenin (Domaniç) hem de Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurtuluş Savaşı mücadelesinin verildiği bölgenin (Dumlupınar) ilin sınırları içerisinde kalması, tarihî yerleri veya savaş alanlarını ziyaret etmek isteyen ziyaretçileri cezbetmektedir. Afyonkarahisar Kocatepe’de başlayıp son safhası Dumlupınar sınırlarında ortaya konan Başkomutanlık Meydan Muharebesi’nin izlerini taşıyan savaş alanları, şehitlikler ve anıt yapılar özellikle iç turizm açısından önemli merkezlerdir. Diğer yandan, Osmanlı Devleti’nin kurucusu Osman Bey’in ninesi, Ertuğrul Gazi’nin annesi Hayme Ana’nın türbesi, Domaniç ilçesinde yer alan bir diğer önemli ziyaret merkezidir. Osmanlı’nın önemli bir sancak merkezi olması nedeniyle kentte döneme ait türbe, mescit, hanlar, konaklar ve imaretler gibi çeşitli geleneksel mimari yapılara rastlamak mümkündür.

Kütahya; bahsi geçen hususlara ek olarak hem özgün reçeteleri hem geleneksel pişirme yöntemleri hem de kullanılan kap-kacak anlamında zengin bir gastronomik envantere sahiptir. Manda sütünden yapılan ürünlerin yanı sıra cimcik aşısı, kaz tiridi, şibit, göveç, sıkıcık çorbası, kızılıcak tarhanası gibi oldukça fazla sayıda, özgün lezzete sahiptir. Kütahya Arkeoloji Müzesi, Çini Müzesi ve Kossuth Müzesi başta olmak üzere kent tarihi ile ilgili pek çok müze bulunmaktadır. Ayrıca Domaniç Ormanları, Gölcük Yaylası, Murat Dağı, Enne Barajı gibi alanları ile dağ ve doğa yürüyüşü, bitki inceleme, kuş gözlemciliği meraklıları için oldukça fazla alternatifte sahiptir.

5. Destinasyon Risk Analizi

	Olasılık					Şiddet					Skor
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Küresel Riskler											
Ukrayna-Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaş'ın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16
Ülkesel Riskler											
Doğal Afetler					X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X						X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X		20
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X		20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X		16
Siber Güvenlik Açıkları			X					X			9
Seyahat Güvenliği/Asayiş-Turiste Yönelik Tehdit			X					X			9
Enflasyon				X				X			12
Rakip Ülke Söylemi			X				X				6
Yerel Riskler											
Terör Riski	X					X					1
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X					X				4
Nitelikli Personel İstihdamı			X					X			9
Dolandırıcılık	X					X					1
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu		X					X				4
Aşırı Turizm Talebi	X					X					1
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması			X					X			9
Radikal Akımlar		X					X				4
Deprem Riski				X					X		16
Yapı Güvenirliği		X					X				4
Heyelan/Kaya Düşmesi			X					X			9
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma			X					X			9
Tek Pazara Bağımlılık		X					X				4
Kaçak Göçmenler			X				X				6
Güvensiz Şehir Algısı	X					X					1
Somut Kültürel Mirasın Tahribatı		X					X				4
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi		X					X				4
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi			X					X			9
Sel/Taşkın			X					X			9
Yangın		X						X			6
Meteorolojik ve İklim Değişikliği Kaynaklı Afetler			X					X			9
Endüstri/Maden Kazaları			X					X			9
Trafik ve Otopark Sorunu			X					X			9
Yetersiz Tesis		X					X				4

Risk Skorlaması ve Risk Puanı Sonucu

		Şiddeti					RİSK SKORU	EYLEM
		Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1		
Olasılık	Çok Yüksek 5	Yüksek 25	Yüksek 20	Yüksek 15	Orta 10	Düşük 5	25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalıdır.
	Yüksek 4	Yüksek 20	Yüksek 16	Orta 12	Orta 8	Düşük 4	12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmelidir.
	Orta 3	Yüksek 15	Orta 12	Orta 9	Düşük 6	Düşük 3	6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir. Orta vadede çalışma yapılmalıdır.
	Düşük 2	Orta 10	Orta 8	Düşük 6	Düşük 4	Düşük 2		
	Çok Düşük 1	Düşük 5	Düşük 4	Düşük 3	Düşük 2	Düşük 1		

6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma

Kütahya; konumu ve alternatif turizm türlerindeki potansiyelleri itibarıyla Afyonkarahisar, Eskişehir, Bilecik ve Bursa ile kıyaslanabilir. Kütahya, söz konusu illerle bazı yönlerden benzemekte, bazı yönlerden ise ayrılmaktadır. Örneğin, Kütahya, Eskişehir ve Afyonkarahisar ile Frig Vadisi'ni sınırları içerisinde barındırdığından, Frig Yolu Kültür Rotası'nın bütünleşik bir yaklaşımla oluşturulması potansiyel ziyaretçi sayısının artırılmasını sağlayabilir. Benzer doğrultuda, Afyonkarahisar Kocatepe'den başlayan ve Zafertepeçalköy-Dumlupınar dolaylarında zaferle sona eren Büyük Taarruz mücadelesinin, savaş alanları turizmi kapsamında Zafer Yolu Rotası olarak tasarlanması bölge turizmini, özellikle de iç turizmi hareketlendirebilir. Diğer yandan, Afyonkarahisar'ın termal turizmde tesisleşme alt yapısını tamamlamış olması, Kütahya'nın bu alandaki rekabetçiliğini olumsuz etkilemektedir. Buna karşılık, Kütahya'nın sahip olduğu nitelikli termal su kaynakları farklı sağlık alanlarına hitap edebilmektedir. Bu anlamda, Yoncalı'da çıkan şifalı suyun teknik özellikleri analiz edilerek pazarlama iletişiminde etkin kullanılması ve kentin daha çok "termal sağlık turizmi" alanına yönelmesi önerilmektedir.

Kütahya, çinicilik zanaatında Türkiye'nin marka kentidir. Şehir, çinicilik geleneği ile UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi'nde yer almaktadır. UNESCO'ya konu olan halk sanatlarının şehrin tanıtımında kullanılması olumlu katkılar sağlayabilir. Kütahya'nın çinicilik anlamında Bursa'ya (İznik çinisi) göre daha güçlü bir tanınırlığa ve konumlandırılmaya sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan, kültür turizmi, kış turizmi, gastronomi turizmi konusunda Bursa'nın iç ve dış turizmden aldığı pay daha yüksektir.

Özellikle iç turizm hareketliliğinin canlandırılması hususunda Osmanlı Devleti'nin kurulduğu topraklar olan Kütahya, Bilecik ve Bursa illerinde Göç Yolu Rotası konusunda iş birliğine gidilebilir. Kütahya; Murat Dağı Kayak Merkezi'nde kayak yapılırken termal suya girilebilen, Türkiye'deki tek yer olma özelliğini taşımaktadır. Kütahya'nın Bursa iline yönelik olarak rekabetçiliğini güçlendirebileceği alanların başında bu husus gelmektedir. Buna karşılık, "Zanaat ve Halk Sanatları" alanında Yaratıcı Şehirler Ağı'nın bir üyesi olan Kütahya ve Bursa, Çinicilik Rotası'nın ortakları olabilir.

7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme

Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda yer alan tüm başlıklar, sürdürülebilir turizm anlayışını kapsayan ilkeler ve uygulamalar ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı ile yerel ekonomiye katkı sağlayarak yerel halkın refahını artırmak, kültürel ve sosyal çeşitliliğin devamlılığını sağlamak, turizmin hem çevre hem toplum üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda *Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda il turizminin gelişmesi için;

- a. Turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- c. Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- d. Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirmek, ilkeleri benimsenmektedir.

Kütahya, kişi başına düşen yeşil alanın en yüksek olduğu illerimizden biridir. Özellikle Domaniç Ormanları endemik ağaç türleri yönünden ve yaban hayatı açısından son derece zengindir. Bölgedeki ziyaret yerleri ve mesire alanlarının dinî bayramlar ve resmî tatiller gibi belirli dönemlerde artan yoğun kullanımı, kentin sahip olduğu bu doğal hazineler için riskler taşımaktadır. Özellikle Domaniç Ormanları, Çamlıca Tabiat Parkı ve Gölcük Yaylası gibi mesire alanlarının, orman yangınları başta olmak üzere doğal çevrenin korunması noktasında koruma-kullanma dengesi gözetilerek turizm ürünü olarak sunulmasına dikkat edilmelidir. Bu anlamda taşıma kapasitesi açısından bu alanların sürdürülebilir turizm planlamasına ihtiyaç duyulmaktadır. Diğer yandan, jeotermal kaynakların etkili kullanımı ve sürdürülebilir su yönetiminin sağlanması hususunda, israf ve kirliliği önleyici tedbirler alınmalıdır. Bilinçsiz su kullanımı, yer altı jeotermal kaynaklarının azalmasına neden olmaktadır. Termal kaynaklara ait su yönetiminin tek bir merkezden yürütülmesi, kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayabilir.

Hâlen kazı çalışmaları devam eden Aizanoi Antik Kenti, Kütahya'nın en çok ziyaretçi alan destinasyonlarından biridir. Kazı çalışmasının devam ediyor olması nedeniyle, bölgenin tarihselliği ve keşfedilen eserlerin önemi göz önünde bulundurulduğunda, Antik Kent bölgesinde kesintisiz ve kapsamlı bir güvenlik önlemine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda, güvenlik kamerası sayıları artırılmalı ve mevcut olanların bakımları yapılmalıdır. Tarihî olma özelliğine sahip heykel, yazı, taş, kabartma vb. gibi yapılara ilişkin çeşitli koruma üniteleri önerilmektedir.

Doğal ve tarihî güzellikler ile kültürel miras unsurlarının korunması da turizmin sürdürülebilirliği için olmazsa olmazlardandır. Bu kapsamda, Germiyan Sokağı'ndaki kentin mimari dokusunun ve özellikle ahşap içeren tarihî konakların, camilerin ve müzelerin özgün dokularının muhafaza edilerek kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu tür yapıların deprem, sel, yangın ve diğer doğal afetlere karşı korunaklı hâle getirilip güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca yangın alarmı olmayan yerlerde, miras öğelerine yönelik bu alandaki eksiklik giderilmelidir.

Turizm etkinliğinin arttığı bölgelerde ekonomik kalkınma ve ek istihdam gibi olumlu çıktılardan bahsedilebileceği gibi turizmin bazı durumlarda kültürel yozlaşma ve ahlaki çöküntüye sebep olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda yerele özgü değerlerin metalaşmasına bağlı olarak destinasyonlar, turizme konu olan yemekler ve müzik gibi somut olmayan değerlerin özgünlüklerinin kaybolması tehlikesi ile karşı karşıyadır. Dolayısıyla yemeklerin, daha fazla gelir elde etmek ya da sempatik görünebilmek kaygısıyla farklı kültürlerle ait yemeklere benzetilerek, üretilip sunulmasından kaçınılmalıdır. Kısaca her alanda özgünlük korunmalıdır. Yerele özgü yemeklerin standartlaştırılması için kentin bir "gastronomi envanteri" çıkarılmalıdır. Bu envanter ile girişimcilik özendirilerek yereldeki dezavantajlı grupların (örneğin kadın kooperatifleri) ekonomik kazanç elde etme gelir modeli oluşturulmalıdır.

8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma

Kütahya; doğası, tarihi ve kültürel zenginliğinin yanında gastronomi bakımından da oldukça zengin bir kentimizdir. Bölgedeki tarımsal üretimin çeşitliliği ve geçmişte farklı kültürlerin bölgede hâkimiyet sürmesi, lezzet envanteri üzerinde bu zenginliğe temel oluşturmuştur. Yörede beslenme, büyük ölçüde tahıl ürünleri, et yemekleri, hamur işleri ve süt ürünlerine dayanmaktadır. Emet ekmeği, pidesi ve kebabı, Gediz güvenci, hoşmerimi ve tarhanası, Kütahya bitli helva, cimcik aşısı, kaz tiriti, köpük helva, kızılıcak tarhanası ve paşa helvası, Pazarlar kirazı, Simav domatesi (Eynal) ve kestanesi, Tavşanlı güvenci ve leblebisi ve Şaphane vişnesi ilin coğrafi işaretli ürünleri arasındadır. Bölgeye özgü sıkıcık ve oğmaç çorbası, yaren, labada dolması, Domaniç fasulyesi, Tepecik manda

sütü ürünleri ve şibit türlerinin coğrafi işaretleri alınmalıdır. Kütahya'nın gastronomi ürünlerinin kayıt altına alındığı bir envanter oluşturma projesine ihtiyaç vardır. Alternatif turizm türleri ile kendilerini farklılaştırma başarısını gösteren destinasyonlar, artık daha fazla oranda kendi ürün ve yemekleriyle tanıtılmakta ve pazarlanmaktadır. Uzman bir araştırma ekibi ile Kütahya iline ait tüm özgün yemeklerin hazırlık ve pişirme usulleri kayıt altına alınabilir. Bu konuda uygulamalı girişimcilik eğitimi ile yöre insanının kendi teşebbüslerini kurmaları teşvik edilebilir. Bu sayede bölgeye özgü gastronomi envanterindeki ürünlerin pazarlanması, görünürlük ve erişilebilirliğinin artırılması sağlanabilir. Gastronomi, bölgenin yemeğe dayalı kültürel çekiciliğinin ortaya konulması bakımından önemli bir potansiyel arz etmektedir. Zengin bir gastronomi kenti olmasına rağmen Kütahya'da, ilin özgün ürün ve yemekleri bölgeyi ziyaret eden turistler için yeteri kadar görünür ve erişilebilir değildir. Bu eksikliklerin giderilmesi noktasında, otel ve lokanta menülerinde ilin orijinal reçetelerinden yapılan ürünlere yer verilmelidir. Gastronomi ürünlerinin diğer turizm ürünleri ile birleştirilerek sunulması ile tanıtım ve çekicilik açısından olumlu katkılar elde edilebilir. Örneğin, Germiyan Sokağı'nda yer alan tarihî konaklarda sunulan ürünlerin çeşitlendirilmesi ve sürekli bulunur hâle getirilmesi yoluyla, tarihin gastronomi ile bütünleştirildiği, daha cazip bir alan oluşturulabilir. Kentin önemli çekicilikleri arasında yer alan Aizanoi Antik Kenti çevresinde, ziyaretçilerin deneyimleyebileceği çok sınırlı sayıda yiyecek-içecek işletmesi bulunmaktadır. Bu noktada yerel halk teşvik edilerek özgün gastronomi ürünlerinin ortaya konulması amacıyla üretici kadın kooperatifleri kurulabilir. Böylece yiyecek-içecek işletmelerinin geleneksel ürün üretimi ve pazarlanması teşvik edilebilir. Diğer yandan, ziyaretçilerin yerel yaşamın içine dâhil edilerek eş zamanlı olarak tarih, kültür ve gastronomi öğelerini bütüncül bir biçimde deneyimlemesi sağlanabilir. Ek olarak özellikle termal sağlık bölgelerinde bulunan konaklama tesislerinin menülerinde şifalı otlarla hazırlanan yiyecekler ve yerele özgü çorba çeşitlerine yer verilmesi, gastronomi ve sağlık turizmi ürünlerinin bir arada kullanılmasına iyi bir örnek olabilir.

Kütahya; Ege, Marmara ve İç Anadolu'yu birbirine bağlayan kavşak konumdadır. İlin sınırlarından geçen kara yolları kenarlarında yerel lezzetlerin deneyimlenmesine olanak sağlayacak işletmelerin kurulması teşvik edilebilir. Örneğin, Kütahya merkezden geçen yol kenarlarında "Kütahya Lezzet Duracağı" olarak isimlendirilebilen, yerel ürün üreten işletme girişimleri teşvik edilebilir. Bu sayede kente ait farklı gastronomi ürünlerinin bir arada görülmesi ve pazarlanması sağlanabileceği gibi ziyaretçilerin kente ilişkin merakları da cezbedilerek ilin gezilip görülecek yerlerine ziyaretçi ilgisi artırılabilir. Bu lezzet duraklarında kentin tanıtımına ilişkin tanıtıcı video ve görseller kullanılabilir.

9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma

Tarihî yerlerden doğal güzelliklere, termalden gastronomiye, halk sanatlarından folklorlara kadar Kütahya'ya özgü, tüm turistik unsurların bir arada görülebileceği bir dijital platformun oluşturulması, tanıtım ve pazarlama açısından son derece önemlidir. Mobil uygulama, İngilizce başta olmak üzere farklı dillerde hizmet verebilmeli, Kütahya'nın gezilip görülecek yerleri ve deneyimsel alanları (gastronomi, çini yapımı vb.) hakkında yönlendirici bilgiler içermelidir. Kütahya-Eskişehir yolunun 32. kilometresinde yol kenarında Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi Dijital Tanıtım Odası açılmıştır. Dijital tanıtım merkezinde, Frig medeniyetinin tarihî kalıntıları tanıtılmakta ve 3D haritalama gösterimi ile ziyaretçilere kapsamlı bir sanal Kütahya turu fırsatı sunulmaktadır. Ayrıca Tanıtım Merkezi, yöresel lezzetlerin tadımının yapılabileceği bir dinlenme alanı, yöresel kıyafetler ve geleneksel el sanat ürünlerinin sunum ve satışının yapılabildiği bir sergi alanını içermektedir. Bu alanda, çini ve seramik yapımı atölyeleri ile ziyaretçilerin deneyimleyebilecekleri, geniş bir hizmet yelpazesi sunulabilir. Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi, son dönemlerde elektrikli araçların ulaşımında tercihinin artmasına paralel olarak elektrikli araçlar için şarj istasyonu hizmeti sunmaktadır. Bu uygulama örneği doğrultusunda ilk olarak

Kütahya’da bulunan müzelerin dijital ortama taşınması ve çevrim içi ziyaretçi deneyimine sunulması, ilin pazarlanması açısından kullanışlı bir araca dönüştürülebilir. Ayrıca benzer bir dijital tanıtım merkezi, Çavdarhisar ilçesinde bulunan Aizanoi Antik Kenti için de hayata geçirilebilir. Elektrikli şarj istasyonları kentte yaygınlaştırılabilir. Yine Germiyan Sokağı pilot olmak üzere kentteki tarihi miras yapılarının hikayelerine ait bilgiler, yapıların girişinde yer alacak barkodlar okutularak mobil cihazlara indirilebilmelidir.

10. Tematik Rotalar Geliştirme

Zafer Yolu Rotası: Afyonkarahisar Kocatepe’den başlayan ve Kütahya ili Zafertepeçalköy-Dumlupınar dolaylarında zaferle sona eren Büyük Taarruz mücadelesinin, savaş alanları turizmi kapsamında ele alınarak bir turizm ürünü olarak rota kapsamında sunulması önerilmektedir. “Zafer Yolu Rotası” Büyük Taarruz’da orduların takip ettiği güzergâhı kapsamaktadır. Buna göre rota; bir kısmı Afyonkarahisar’da, bir kısmı da Kütahya’da bulunan müze, anıt, şehitlik ve kitabeleri kapsamaktadır. “Zafer Yolu Rotası”, Afyonkarahisar Kocatepe’den başlayarak Kütahya Zafertepeçalköy’de (Dumlupınar) biter. Rota üzerinde; Kocatepe Anıtı ve Kitabesi, Yüzbaşı Ağâh Efendi (Kurtkaya) Şehitliği, Zafer Müzesi ve Zafer (Utku) Anıtı, Büyük Taarruz Şehitliği ve Başkomutan Mustafa Kemal Anıtı, Albay Reşat Çiğiltepe Şehitliği, Afyonkarahisar Hava Şehitliği, Giresunlular Alay Şehitliği, Anıtkaya Şehitliği, Şuhut Şehitliği, Şuhut Atatürk Evi/Karargâhı, Yıldırım Kemal Şehitliği ve Kütahya’da yer alan Zafer Anıtı, Şehit Sancaktar Mehmetçik Anıtı, Zafertepeçalköy Kırık Kağrı ve Üç Komutan Anıtı, Dumlupınar Kurtuluş Savaşı Müzesi, Dumlupınar İlk Hedef Anıtı, Dumlupınar Atatürk Karargâh Evi, Büyük Aslıhanlar Üç Tepeler Şehitliği ve Dumlupınar Şehitliği yer almaktadır. Önerilen rota için yol çalışmasının yapılıp geliştirilmesi, işaretleme ve levhalandırmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca “Zafer Yolu Rotası”nın zenginleştirilmesi ve cazibesinin artırılması amacıyla Uşak, Manisa ve İzmir yönünde rotanın genişletilmesi önerilmektedir. Diğer yandan rota üzerinde belirli noktalarda, geçilen yerlere özgü yerel lezzet tadım işletmelerinin konumlandırılması ise bütünleşik turizm anlayışı ilkesi doğrultusunda turistik ürün entegrasyonuna katkı sağlayacaktır.

Frig Yolu Kültür Rotası: Frig medeniyetine ait tarihî kalıntıları, kaya mezarlarını, mağara ve kiliseleri bünyesinde barındıran “Frig Vadisi”nin bir kısmı, Kütahya sınırları içerisinde kalmaktadır. Frig Vadisi’nde, Frig medeniyetinin önemli şehirleri olan Kütahya, Eskişehir ve Afyonkarahisar ile “Frig Yolu Kültür Rotası”nın bütünleşik bir yaklaşımla oluşturulması önerilmektedir. Vadide yer alan peribacaları, kaya yerleşimleri, kiliseler, mağara, doğal yapı, sunak ve antik yollar ile doğal çevre, doğa ve tarih meraklılarını oldukça cezbedici özelliktedir. Vadi, bu yönüyle Türkiye’nin ikinci Kapadokya’sı olmaya adaydır. Frig Vadisi, doğa sporları tutkunları (örneğin dağ bisikletçiliği), kamp ve karavan turizmi sevenleri için de oldukça elverişli bir ortama sahiptir. Bu anlamda, rota üzerinde mevcut bisiklet ve trekking rotalarına ek olarak kamp-karavan turizmi rotalarının oluşturulması ve projelendirilmesi önerilmektedir. İlde hâlihazırda açık olan Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi’nin bulunduğu alanın Frig Vadisi ile entegrasyonu açısından bisiklet ve yürüyüş yolları çalışmalarının başlatılıp genişletilmesi, alt yapı ve üst yapı çalışmalarının fizibilitesi tamamlanarak bir an önce projelendirilmesi önerilmektedir. Yine aynı alanda çeşitli festivaller (bisiklet, sıcak hava balonu vb.) hayata geçirilerek turizme konu olan ürün yelpazesi genişletilebilir.

Çinicilik Rotası: Kütahya; 2017 yılında, “Zanaat ve Halk Sanatları (Crafts and Folk Art)” alanında çinicilik el sanatları ile UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı’na dâhil edilmiştir. Benzer doğrultuda, 2021 yılında bu alanda Yaratıcı Şehirler Ağı’na giren bir diğer ilimiz ise Bursa’dır. Bu başlık altında Bursa ile bir “Çinicilik Rotası” oluşturulabilir. Geleneksel bir el sanatı olarak çiniciliğin cazibe unsuruna dönüştürülebilmesi için Türkiye’de tek olma özelliğine sahip, mevcut Çini Müzesi’nin

genişletilmesiyle kente yeni ve ihtişamlı bir çinicilik müzesi kazandırılmalıdır. Bununla birlikte ziyaretçilerin çini yapımını deneyimleyebilecekleri deneyim atölyelerinin kurulması önerilmektedir. Bu anlamda el sanatları ürünlerinin ulusal ve uluslararası çapta görünürlüğünün artırılmasına odaklanılmalıdır. Bunun için UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na konu olan unsurların, dijital ortama aktarılarak tanınırlığının artırılması sağlanmalıdır. Öte yandan, ilin UNESCO Yaşayan İnsan Hazineleleri, dijital pazarlama faaliyetleri, deneyimsel uygulamalar ve diğer tanıtım çalışmalarında kullanılabilir.

Osmanlı Göç Yolu Rotası: Rota, Osmanlı Devleti'nin kurulduğu topraklar olan Domaniç ve Söğüt (Bilecik) güzergâhını kapsamaktadır. Rota; insanların yaz ve kış aylarında yaylalardan ve iklimden faydalanmak için devletin kuruluş yıllarında yaptıkları göç yolculuklarının yeniden canlandırılması temasını içermelidir. Bu anlamda rota; tarih, kültür ve eşsiz doğasıyla önemli bir ekoturizm potansiyeli taşımaktadır. Tarihî göç yolculuğunda Domaniç Yaylaları yazlık olarak kullanılırken, Söğüt Yaylası ise kışı geçirmek için ikamet edilen alanlar olmuştur. “Osmanlı Göç Yolu Rotası”, Domaniç Hayme Ana Türbesi'nde başlar, Bozöyük sınırında yer alan Çukurca Göleti'nde son bulur. Domaniç Ormanları, endemik ağaç türleri, bitki çeşitliliği ve yabani hayat açısından biyolojik çeşitlilik anlamında oldukça zengin bir içerik sunmaktadır. Rota güzergâhında ekoturizm anlamında doğa yürüyüşleri, patika takibi, botanik turizmi, kuş ve yaban hayatı gözlemciliği yapılabilmektedir. “Osmanlı Göç Yolu Rotası” üzerinde Karagöl ve Kızılsaray Yaylaları, Mızık Çamı Tabiat Anıtı, Ilıcaksu, Berçin Kule Evi ve pek çok saklı kalmış orman güzellikleri ayrıca deneyimlenebilir. Bununla birlikte Osmanlı'nın önemli merkezlerinden olan Bursa ilinin de “Osmanlı Göç Yolu Rotası”na dâhil edilerek rotanın cazibesi artırılabilir. Rota üzerinde alternatif parkurlar oluşturulmalı ve her bir parkur için yönlendirme ve levhalandırma işlemleri tamamlanmalıdır. Yürüyüş patikaları hazırlanırken turist güvenliği ön plana alınarak uygun dinlenme, kamp ve karavan alanları belirlenmeli, çevre düzenlemesi tamamlanmalıdır. Rota üzerinde bulunan yerleşim yerlerinde yerel halkın turizm faaliyetlerinin sahiplenilmesinin sağlanması için bilinçlendirme eğitimleri verilmelidir. Ayrıca tarihî göç yolculuklarının başladığı zamanlama göz önünde bulundurularak ilkbahar mevsimlerinde ve genellikle Mayıs ayı içerisinde Göç Festivalleri'nin düzenlenmesi önerilmektedir.

11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma

Kütahya'da yer alan turistik çekim merkezlerinin daha büyük cazibe merkezleri hâline getirilmesinde peyzaj ve rekreatif alan düzenlemeleri önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, Aizanoi Antik Kenti'ni ziyaret eden turistlerin deneyimlerinin derinleştirilmesi ve turizm ürünlerinin daha etkin kullanımı noktasında birtakım mekânsal düzenlemelere ihtiyaç vardır. Yerine getirilmesi gereken ihtiyaçlar arasında, çevre düzenlemesi ve en uygun yürüyüş yollarının belirlenmesi akla ilk gelen husustur. Bu konuda yapılacak çalışmaların ise tarihî dokuya zarar vermeyecek ve görüntü kirliliğine sebep olmayacak şekilde doğal taşlardan oluşan patikalar şeklinde düzenlenmesi önerilmektedir. Diğer yandan, ışıklandırmaların tamamlanması ve tanıtıcı, yönlendirici levhaların uygun yerlere konumlandırılması gerekmektedir. Ek olarak turistlerin hediyelik eşya, yeme-içme ve konaklama ihtiyaçlarının karşılanması noktasında Çavdarhisar ilçesinin önemli eksiklikleri bulunmaktadır. Ziyaretçilerin deneyimlerinin çeşitlendirilmesi ve daha uzun kalışları için yerel halkın turizm faaliyetlerini sahiplenmesi sağlanmalı; hediyelik eşya, yiyecek-içecek ve konaklama tesisi kurmaları konusunda girişimcilikleri teşvik edilmelidir. Bu durum, turistik ürünlere erişimin sağlanması ve bu ürünlerin satışından elde edilecek ekonomik getiriler açısından öncelikli bir husustur. Bununla birlikte bölgede devam eden kazılarda ziyaretçi deneyimlerini zenginleştirmek amacıyla deneyimsel kazı alanlarının hayata geçirilmesi önerilmektedir. Şehir merkezindeki turistik noktaların (Germiyan Sokağı ve Ulu Camii çevresi) ziyareti için kentte bir otopark sorunu bulunmaktadır. Otopark

sorununun çözülebilmesi için yeni otopark alanlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca turistik alanlarda ve kent merkezinde sokak hayvanlarının serbest dolaşımının önlenmesi için modern barınakların yapılması gerekmektedir. Turistik cazibe merkezlerinin bu sorunlarını halletmiş olması beklenir. Şehrin termal sağlık turizminde önemli merkezlerinden olan Yoncalı'nın şehir girişinde çevre düzenlemesine ihtiyaç vardır. Yörenin albenisinin artırılması amacıyla ilk olarak şehir girişlerinin ışıklandırılması önerilmektedir. Ayrıca Yoncalı'ya gelen turistlerin boş zamanlarını verimli geçirebilmeleri için yürüyüş yapabilecekleri yeşil alanın düzenlemesine ve peyzaj çalışmasının yapılmasına ihtiyaç vardır. Termal otellerde ve Kütahya'daki diğer konaklama tesislerinde akşamları gerçekleştirilen rekreasyon ve animasyon etkinlikleri kapsamında, ilin “gezek kültürünün” ziyaretçilere sunulması, tasavvuf-ney dinletileri ile yöreye özgü müzik dinletilerinin organize edilmesi, ziyaretçi tatminini artıracaktır.

12. Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma

Turizm hareketliliğine katılım motivasyonu, çoğu zaman yeni deneyimler elde etme amacıyla ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle destinasyonlar, halk kültürü, müzik, el sanatları ve gastronomi gibi alanlarda özgün turistik öğelerini, ziyaretçilerin deneyimine sunabilmelidir. Kütahya, sahip olduğu halk kültürü, geleneksel el sanatları, müziği, folkloru ve gastronomisi ile oldukça renkli bir mozaik sunmaktadır. Şehir, halk sanatlarının önemli bir ögesi olan çiniciliğiyle ön plana çıkmaktadır. Ziyaretçilerin çini işleme sanatını deneyimlenebileceği deneyimsel çini atölyelerinin kurulması ve bu atölyelerin sayılarının artırılması, deneyimsel turizm uygulamaları eksikliğini ortadan kaldıracaktır. Kütahya; Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi'nde dijital ortamda Kütahya şehir turu ile yöreye ait doğal ve tarihî güzellikleri hâlihazırda deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Tanıtım merkezinde, şimdilik aktif olmayan Kütahya'ya ait geleneksel el sanatlarından vazo yapımı ve çini işleme yapılabilen benzer deneyim atölyelerinin Çiniciler Çarşısı'nda oluşturulması önerilebilir. Kütahya kent merkezinde, Germiyan Sokağı'nda yer alan, 19. yüzyıla ait sivil mimari örneklerinden olan konaklar; kentin tarihine ve konak kültürüne ayna tutarken, aynı ortamda yerele özgü gastronomi lezzetlerini deneyimleme fırsatı da sunmaktadır. Ancak konaklarda istenilen ürünlere her zaman erişilememektedir. Yerele özgü gastronomi deneyimini artırmak ve özgün reçetelerle yapılan lezzetlere erişimi kolaylaştırmak için menülerde yer alan yiyeceklerin her zaman sunulabilir olması gerekmektedir. Diğer yandan, kentte hizmet veren prestijli konaklama işletmelerinin menülerinde yerele özgü gastronomi lezzetlerine yer verilmelidir. Ayrıca bu tesislerin akşam etkinliklerinde, yerele özgü kaynaklara odaklı (örneğin gezek kültürünün sahnelenmesi) animasyon etkinlikleri ortaya konulabilir. Böylece turistik deneyimden elde edilecek tatmin artırılabilir. Yine Germiyan Sokağı'nda yer alan konaklardan bazıları, geleneksel el sanatları atölyesi olarak ziyaretçilerine katılımlı bir deneyim sunmaktadır. Var olan atölyelerin çinicilik, vazo yapımı ve hattatlık gibi deneyimleri olanaklı kılacak şekilde çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Diğer yandan, özellikle kentin termal sağlık merkezi Yoncalı'da, çamur banyosu alanları oluşturulabilir. “Yoncalı sefa, Ilıca sefa” sloganının tanıtımda kullanılması önerilmektedir. Ayrıca teknik sağlık yönetimi kapsamında fizyoterapist ve masör hizmeti, turist deneyimlerini çeşitlendirme ve memnuniyet sağlama kapsamında uygulamaya alınmalı, mevcut olan uygulamalar çeşitlendirilmelidir.

13. Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme

Kütahya, geleneksel el sanatları ile markalaşmış bir şehirdir. Ancak çinicilik işlemleri, seramik ve tahta oymacılığı gibi hediyelik eşyaların tanıtımı ve görünürlüğü açısından eksiklikleri bulunmaktadır. Örneğin, ilin en uğrak yerlerinden olan Aizanoi Ören Yeri'nde nitelikli hediyelik eşya satış alanlarına çok yakın zamanda yer açılmıştır. Ancak bu hediyelik eşya satış noktalarında ürün çeşitliliği oldukça sınırlıdır. Bu bölgedeki hediyelik eşyalar, genellikle magnet benzeri basit

hediyeliklerden oluşmaktadır. Bu manada, mermer tozundan Aizanoi veya Zeus Tapınağı temalı döküm heykeller, yöreye özgü temalarla süslenmiş biblo, kupa, levha, küre, bez çanta, tabak ve seramiklerden oluşan, geniş yelpazedeki hediyelikler ziyaretçilerin beğenisine sunulmalıdır. Bu öneri, Dumlupınar-Zafertepeçalköy için de geçerlidir. Söz konusu destinasyonda asker figürleri, heykelcikler, metal biblo ve heykeller satışa sunulabilir. Diğer yandan, ziyaret yerlerinde başka illerle özdeşleşmiş ürünlerin satışından ziyade, Kütahya turizm envanterinde yer alan, şehri hatırlatıcı ürünlerin satışına odaklanılmalıdır.

Hediyelik eşya envanterinin geliştirilmesi hususunda Germiyan Sokağı'nın haftanın bir günü (örneğin Salı günleri) yerel ürün pazarına dönüştürülmesi önerilmektedir. Bu kapsamda kooperatifler vasıtasıyla yöredeki halk tarafından hazırlanan geleneksel el sanatları işçiliğinin ürünü olan dikiş-nakış işleri, tahta oymacılığı ürünleri, ev yapımı yöresel gastronomik öğeler (örneğin tarhana, turşu, manda kaymağı vb.) turistlerin beğenisi ve deneyimine sunulmalıdır.

Kütahya'nın hediyelik eşya görünürlüğü ve erişilebilirliği noktasında önemli bir diğer engeli ise hediyelik eşyaların ambalajlama niteliğinin düşük olmasıdır. Hazırlanan hediyelik eşyaların bir yerden bir yere taşınırken zarar görmemesi için uygun paketleme yapılmalıdır. Diğer yandan, satın alınan kıymetli bir hediye için basit bir ambalajla sarılıp paketlenmesi, imaj açısından olumsuz etki yaratmaktadır. Bu manada göze hoş gelen, kaliteli ve Kütahya ilini hatırlatıcı motiflerle bezenmiş bir ambalajlamaya ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, yurt içi ve yurt dışı tanınırlık ve bilinirliğin artırılması konusunda hediyelik eşya pazarında çevrim içi pazarlama ve dağıtım kanalları oluşturulabilir. Son olarak, unutulmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatları ürün envanterinin oluşturulması için uzman bir ekipten yararlanılabilir. Dahası bu kıymetli hazinelerin sonraki nesillere aktarımının sağlanabilmesi için Germiyan Sokağı'nda geleneksel eğitim atölyeleri oluşturulabilir.

14. Yoncalı Kaplıcaları'nı Sağlık Turizmi Kapsamında Ön Plana Çıkarma

Kütahya bir termal kentidir. Jeotermal yer altı kaynakları yönünden oldukça zengin olan Kütahya, nitelikli tesis, pazarlama ve tanıtımla ilgili sorunlar yaşamaktadır. Sahip olduğu teknik özellikler bakımından termal su kaynaklarının çok az rakibi olabileceken kent, mevcut durumda arzu edilen konumun çok uzağındadır. Bu sorunların ortadan kaldırılması kapsamında termal turizmde su kaynaklarının nitelik ölçümünün belirli aralıklarla yapılarak kamuoyuna etkin bir şekilde ilan edilmesi önerilmektedir. Yoncalı'da bulunan kaplıca ve termal tesislerde kullanıma sunulan jeotermal suyun hangi rahatsızlıklara iyi geldiği ve suyun taşıdığı özellikler vurgulanacak şekilde pazarlanmasına ihtiyaç vardır. Afyonkarahisar ilinin termal turizmde belirli bir mesafe kat etmiş olması nedeniyle, farklılaştırma stratejisi bağlamında Kütahya'nın termal turizmden ziyade "termal sağlık turizmine" yönelmesinin daha akılcı olacağı düşünülmektedir. Nitekim jeotermal su kaynaklarının kireçlenme ve eklem romatizmaları, iltihabi eklem hastalıkları, yumuşak doku romatizmaları, nörolojik hastalıklar, travmatik ve spor rahatsızlıklarının tedavisine iyi geldiği bilinmektedir. Yoncalı'da hizmet veren 250 yataklı bir Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi mevcuttur. Bölgede bulunan bu sağlık hizmetinden faydalanmak isteyen yerli ve yabancı ziyaretçiler ile refakatçileri için termal sağlık tesisleri olarak oteller doğal bir rehabilitasyon imkânı sunmaktadır. Bunun yanında, termal sağlık tesislerinde sağlık teknik yönetimi uygulamalarının hayata geçirilmesi önerilmektedir. Bu kapsamda termal otellerin fizyoterapist, masör, doktor, sağlık yardımcı personeli vb. istihdam etmesi, hizmet farklılaşmasının iyi bir örneği olacaktır. Buna karşılık, bölgede çok sınırlı sayıda nitelikli termal sağlık konaklama tesisi mevcuttur. Bu nedenle Yoncalı'da bir an önce yeni nitelikli termal sağlık turizmi tesislerinin inşa edilerek hizmete sunulması önerilmektedir. Bölgede sorun olarak göze çarpan bir diğer husus ise eğitilmiş personel eksikliğidir. Bu anlamda, termal sağlık tesislerinde istihdam edilmesi beklenen uzmanların haricindeki (ön büro, yiyecek-içecek vb.)

personelin mümkün olduğu kadar bölgede faaliyet gösteren turizm eğitim kurumlarının farklı düzeylerinde öğrenim görmüş mezunlarından seçilmesi önerilebilir. Ayrıca termal sağlık turizmi tesislerinde iş başı yapacakların işe başlamadan önce profesyoneller tarafından hızlandırılmış eğitimlere alınması ve kurum içi mesleki eğitimlerin periyodik olarak planlanması, önerilen bir diğer husustur.

15.Arkeoloji ve Maden Müzesi'nin Açılması ve Mevcut Müzeleri Gelir Getirici Yöntemlerle Geliştirme

Müzeler, tarih, kültür ve iktisadi hayata ilişkin kent hafızasına ait değerlerin en etkin aktarıldığı cazibe merkezleri olarak görülmektedir. Bu nedenle, özellikle destinasyon merkezlerinde ve ören yerlerine yakın konumlanan müzelerin turizm ürünü olarak etkin kullanımı önem arz etmektedir. Bu anlamda projelendirilmesi tamamlanan Arkeoloji ve Maden Müzesi, bir an önce hayata geçirilerek turizm deneyimine dâhil edilmelidir. Bu sayede Kütahya'nın sahip olduğu tarihî, kültürel ve sosyal değerler hem kayıt altına alınarak korunmuş olacak hem de tüketici deneyimine sunulan turizm ürünleri çeşitlendirilecektir. Kent; kömür, bor ve gümüş madeni gibi zengin yer altı kaynaklarına sahiptir. Madencilik faaliyetleri, kentin kimliğiyle özdeşleşmiş hususlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır. Madencilik Müzesi'nin açılışı kent kimliğinin yansıtılması ve ürün çeşitlendirme kapsamında turizm hareketliliklerinde kente değer katacaktır. Projelendirilmiş veya mevcutta ziyaret edilebilen müzelerin çağa uygun bir yaklaşımla dijital ortama taşınarak dijital pazarlama aracı hâline getirilmesi kentin turizm potansiyelini artıracaktır. Şehirde hizmete açılan Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi Dijital Tanıtım Odası, dijital deneyimleme için oldukça güzel bir örnektir. Merkez, kısa sürede binlerce ziyaretçi tarafından ziyaret edilerek önemli bir gelir kaynağı hâline dönüşmüştür. Diğer yandan, Macarların ulusal kahramanı Lajos Kossuth'un sürgün yıllarını geçirdiği ve Macaristan Anayasası'nın taslağını hazırladığı konak, 1982 yılında müzeye çevrilmiştir. Bu müzenin görünürlüğünün ve tanınırlığının artırılması için özellikle Macar basın temsilcileri ve tur operatörü temsilcilerinden oluşan bir ekip misafir edilerek müzenin tanıtımı yapılmalıdır. Çini Müzesi, kentin bir diğer önemli müzesidir. Müzede oluşturulacak deneyim atölyeleri ile ziyaretçilerin geleneksel el sanatları yapımına yönelik deneyimleri zenginleştirilebilir. Müzede hediyelik eşya satış reyonları kurulmalı, ziyaretçiler kendi yaptıkları el sanatı ürünlerini satın alabilmeli, hediyelik eşyalar çeşitlendirilmelidir. Ayrıca tüm müze ve ören yerlerinde, Kütahya'nın gezilecek, görülecek yerleri ile deneyimlenmesi gereken etkinliklerinin tanıtımının farklı dillerde yapıldığı bilgilendirme broşürleri sayesinde, ziyaretçilerin diğer turizm merkezlerine çekimleri sağlanabilir.

16.Kiçir Köyünü UNWTO “En İyi Turizm Köyü” Kapsamında Hazırlama

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından hayata geçirilen “Best Tourism Village (En İyi Turizm Köyü)” girişimi, kırsal alanların kalkınmasında manzaraları, kültürel çeşitliliği, yerel değerleri ve mutfak geleneklerini korumada lider olan köyleri ön plana çıkararak turist deneyimine sunmayı amaçlamaktadır. Bu potansiyele sahip köylerin turizme kazandırılması ile gelir ve kalkınmadaki bölgesel eşitsizliklerin azaltılması, köyden kente göçün önlenmesi ve kadın ve gençler için yeni istihdam alanları sağlanabilmesi amaçlanmaktadır. Simav'a bağlı Kiçir köyünde köy şenlikleri kapsamında hemen hemen her yıl çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu şenliklerde halk dansları, atlı okçuluk gösterileri, yaren ekibi, folklor gösterileri gibi pek çok yerel gelenek ve âdetler sergilenmekte ve yaşatılmaktadır. Yemyeşil doğanın içinde ormanlık alanda yer alan Kiçir köyünün bir baraj göleti de bulunmaktadır. Bu anlamda köy, zaman zaman spor kabilelerinin de kamp yaptıkları, doğal bir ortam sunmaktadır. Köy halkı ekseriyetle Çerkezlerden oluştuğundan, köyde Çerkez kültürü hâkimdir. Bu anlamda, yeme-içme, giyim-kuşam, örf, âdet ve gelenekler

bakımından çevre köylerden farklılaşmaktadır. Köyün önemli özelliklerinden biri de ışık kirliliğinin neredeyse hiç olmadığı, muhteşem bir doğaya sahip olmasıdır. Bu özeliğinden dolayı yakın zamanda, gökyüzü izleme etkinliği yapılmıştır. Bu kapsamda, Simav'a bağlı Kıcır köyünün "Best Tourism Village" ağına katılımının sağlanması hususunda, özellikle gökyüzü izleme merkezi olarak ön plana çıkartılarak gerekli başvuru işlemlerinin tamamlanması önerilmektedir. Hiç şüphesiz "Best Tourism Village" etiketi destinasyon imajı ve marka gücüne katkı sağlayacak, Kütahya'nın görünürlüğünü artıracaktır. Bu girişimin Balıkesir-Sındırgı yöresi ile genişletilerek Simav Kıcır köyü alanının, ulusal ve uluslararası anlamda gökyüzü izleme alanı olarak konumlandırılması sağlanabilir. Bölgenin kırsal turizm meraklıları için önemli bir çekim merkezi hâline getirilerek alternatif turizm türlerinin Kütahya'da çeşitlendirilmesi, turizm faaliyetlerinin on iki aya yayılmasına katkıda bulunabilecektir. Ayrıca bölgede kamp-karavan turizmi alt yapısı oluşturulacak şekilde ziyaretçilere alternatif konaklama alanlarının sunulması da bölgenin turizm potansiyelini artırabilecektir. Benzer şekilde, bölgenin doğal çevresi ile uyumlu konaklama olanaklarının (örneğin ahşap bungalov tipi evler) proje kapsamında değerlendirilmesi, yine üzerinde durulması gereken bir diğer husustur.

17. Kültür Yolu Festivalleri Kapsamında Frig Vadisi'ni Festivallere Dâhil Etme

Frig Vadisi, Kütahya'nın turizm potansiyeli içerisinde en önemli değerlerinin başında gelmektedir. Bu anlamda, Frig Vadisi üzerindeki alternatif rotaların tamamlanması ve bölgenin belirli etaplara bölünmesi ile bölgede geçirilen zamanın uzatılması sağlanabileceği gibi turist deneyimlerinin derinleştirilmesine olanak sağlanabilecektir. Bu kapsamda, öncelikle atlı seyahatler için ayrı, bisiklet ve motosikletli seyahatler için ayrı, arabalı seyahatler için ayrı rotaların oluşturulup tamamlanması gerekmektedir. Bunun için de Porsuk Çayı kenarında, yürüyüş ve bisiklet yolu çalışmalarının tamamlanması, önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Frig medeniyetine ait turizm varlıklarının ve çevre tanıtım merkezinin bulunduğu alanda hizmete açılan Frig Çevre ve Medeniyet Tanıtım Merkezi'ne erişimin kolayca sağlanabilmesi için kavşak düzenleme çalışmalarına ihtiyaç vardır. Tanıtım Merkezi, kısa süre önce açılmasına rağmen ziyaretçi akınına uğramaktadır. Ancak bu merkeze, hâlen güvenli ve kolay erişim sağlanamamaktadır. Tanıtım Merkezi, Eskişehir-Kütahya yolunun 32. kilometresinde yer almaktadır. Porsuk Çayı ve Frig Vadisi; bisiklet yolu, atlı binicilik yolu, yürüyüş yolu vb. faaliyetlerin yapılabileceği, Tanıtım Merkezi'nin bulunduğu lokasyon ve çevresinde konumlanmaktadır. Bu çalışmalar bittiğinde entegrasyon da tamamlanmış olacaktır. Ayrıca Frig Vadisi'ne demir yolu ile erişim sağlamak mümkün olabilir. Frig Vadisi'ne erişebilmek için demir yolları alternatifinden yararlanılabilir. "Doğu Ekspresi" gibi yeni bir nostaljik demir yolu rotasının canlandırılması, bütünleşik bir yaklaşımla sağlanabilir. Frig Vadisi bölgesinde Sabuncupınar Tren İstasyonu bulunmaktadır. Bu noktada, bölgeden geçen trenlerin, turizm hareketliliğini canlandırabilmesi yönünden değerlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca tanıtım çalışmaları kapsamında Frig Vadisi'nde bisiklet, motosiklet ve at biniciliği festivallerinin düzenlenmesi önerilmektedir. Bu etkinlikler; Afyonkarahisar, Eskişehir ve Kütahya ortaklığında "Frig Yolu Kültür Festivalleri" adı altında gerçekleştirilebilir. "Frig Yolu Kültür Rotası"na önemli Frig medeniyet merkezlerinden olan Ankara'nın (Gordion Antik Kenti) dâhil edilmesi ile uluslararası görünürlüğü artırılabilir. Nitekim Gordion Antik Kenti 2023 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmiştir. Bu anlamda destinasyon hem daha zengin bir içeriğe sahip olabilir hem de daha çok albenisi olan bir kültür yolu rotasına dönüştürülebilir.

18. Gezek Kültüründen Gece Eğlence Markası Yaratma

Bir bölgeyi ziyaret eden gezginlerin temel beklentilerinden biri de destinasyona ait sosyokültürel değerleri yerinde deneyimlemekten geçmektedir. Bu anlamda, ziyaretçilerin boş vakitlerinde ya da

gece etkinliklerinde eğlenceli ve deneyimsel vakit geçirmelerini sağlamak önemli bir cazibe unsurudur. Kütahya'da ziyaretçilerin konakladıkları otellerde, boş zamanlarında veya gece eğlenceleri kapsamında katılabilecekleri boş zaman etkinliklerine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu doğrultuda meraklılarına sunulmak üzere yöresinin sahip olduğu özgün rekreatif kaynaklardan deneyimsel pazarlama açısından faydalanılmalıdır. Kütahya; zengin sözlü anlatım kültürünün yanında Mevleviliğin önemli merkezlerinden biri olarak tasavvuf müziği dinletileri yönüyle de ön plana çıkan bir şehirdir. Bu dinletilerde; ney, kanun, keman gibi sazlı çalgılar kullanılmaktadır. Kütahya'nın önemli bir diğer geleneği ise "gezek" geleneğidir. Gezek kültürü, yörede akraba kişiler arasında 10-15 günde bir, gruptakilerden birinin evinde bir araya gelinerek yiyip içmeye, sohbet edip türküler söylemeye verilen addır. Gezeklik, özünde bir sosyalleşme ve eğlenme geleneğidir. Özellikle yöresel müzik dinletileri yönüyle gezek kültürü ile bir gece eğlencesi markası oluşturulabilir. Gezeklik geleneğinin konaklama tesislerinde icra edilebilmesi önerilmektedir. Bütünleşik bir deneyim sağlamak amacıyla gezek kültürünü yaşatmaya yönelik anlatı ve dinletiler, yöresel lezzetler eşliğinde deneyime sunulabilir. Örneğin, Yoncalı bölgesinde, boş zamanın etkin kullanımı açısından termal otellerde konaklayan misafirlerin ziyaretçi memnuniyetini sağlayacak animasyon eğlencelerinin yetersizliği, önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Gezek kültürü ile bütünleştirilmiş yöresel lezzetlerin yöresel kıyafetler eşliğinde sergilenmesi, gece eğlencesi anlamında iyi bir animasyon uygulamasına dönüştürülebilir. Bununla birlikte, dünyaca ünlü masal yazarı Ezop'un Kütahya'da yaşadığı rivayet edilmektedir. Bu kıymetli değerın görünürlüğünün artırılması ve tanıtımda kullanılması amacıyla gezeklik geleneğine Ezop'tan masal anlatımları da dâhil edilebilir. Bir diğer yöntem ise Ezop'tan masal anlatımlarının ayrı bir animasyon olarak ele alınmasıdır.

19. Germiyan Sokağı'ndaki Deneyimsel Alanların 12 Ay Boyunca Etkin Kullanımını Sağlama

Osmanlı Dönemi'nden kalma cumbalı evlerin bulunduğu Germiyan Sokağı boyunca yürürken 19. yüzyıla ait tarihî doku ve tüm güzellikler ile âdeta bir zaman tünelineymiş gibi renkli bir tarihî yolculuk yapılabilmektedir. Bu sokakta yer alan tarihî konaklar çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Germiyan Sokağı'nda yer alan Lalezar Konağı ve Şeker Konağı, bugün yöresel yemek kültürünün devam ettirildiği kafe/restoran olarak kullanılmaktadır. Bazı konaklar ise el sanatları üretim ve satış atölyesi olarak hizmet vermektedir. Ancak yeme-içme hizmeti sunan Lalezar Konağı ve Şeker Konağı'nda ziyaretçilerin sipariş ettikleri yiyeceklere zaman zaman erişemedikleri, menülerinde yer alan tüm yemeklerin her zaman üretilmediği yönünde şikâyetler kamuoyuna yansımaktadır. Germiyan Sokağı'nda yer alan bu işletmelerde yöresel yiyeceklerin sürekli olarak sipariş edilebilir olması önemlidir. Aksi durumda, olumsuz tutumlara neden olunabilmekte ve turist memnuniyeti düşürülebilmektedir. Selçuklu-Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan bu konakların, yöresel lezzetlerin deneyimlenebildiği, destinasyonun ruhuna uygun olarak geleneksel lezzetler yönünden menülerinin çeşitlendirilip zenginleştirildiği tadım merkezlerine dönüştürülmesi ve canlandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda haftanın belirli günleri Germiyan Sokağı'nın yöresel ürün pazarına dönüştürülmesi önerilmektedir. Belirlenen günde yöre halkı, el yapımı ya da ev yapımı olarak ürettikleri doğal, geleneksel ürünlerini ziyaretçilerin beğenesine sunabilmelidir. Bu noktada üretici kadın kooperatifleri ve ev hanımları teşvik edilerek dezavantajlı gruplar için de alternatif bir gelir kapısı sağlanmış olunacaktır. Germiyan Sokağı'nda yer alan eğitim atölyesi, çini ve kent tarihi müzelerinin daha çok ziyaretçi tarafından ziyaret edilmesi sağlanmalıdır. Bu noktada, belirli zanaatkarların kullanımına tahsis edilen konaklar, birer geleneksel el sanatları deneyim atölyesine dönüştürülebilir. Örneğin, Çini Müzesi'ni ziyaret edenler için çini işleme deneyim atölyesi kurulabilir. Deneyim atölyeleri, turistik deneyimleri zenginleştirirken aynı zamanda birer hediye

eşya bayisi görevi görebilir. Bu konaklarda eğitim alanların ürettikleri ürünler, ziyaretçiler tarafından satın alınabilecek şekilde sergilenebilir.

20. Kütahyalı Evliya Çelebi Unsurunu Turizmde Etkin Kullanma

Dünyaca ünlü bir seyyah olan ve *Seyahatname* gibi büyük bir eser bırakan Evliya Çelebi, Kütahyalıdır. Kütahya'nın dijital platformlarda, yurt içi ve yurt dışı tanıtımlarında bu renkli kişiliğin kullanılması son derece yerinde olacaktır. Kentin yetiştirdiği önemli bir değer, herkesçe bilinen bir sima olan Evliya Çelebi'nin doğduğu evin ziyaretçi çekmek için görünürlük ve tanınırlığının artırılmasının dışında, kentin reklamını Evliya Çelebi gibi bir marka üzerinden yapmak, Kütahya'yı seyahatle özdeşleştirilen bir konumlandırmaya sahip kılabilir.

Evliya Çelebi ünlü *Seyahatname* eserinde, baba ocağı olan Kütahya'nın kaplıcalarından, şifalı sularından, lezzetli yemeklerinden ve hoş doğasından övgüyle bahsetmiştir. Çelebi, eserinde Yoncalı Kaplıcaları'nın çeşitli özellikleri olduğunu aktarır. Bu anlamda, termal sularının her birinin başta cüzzam olmak üzere çok çeşitli rahatsızlıklara deva olduğunu aktarmaktadır. Diğer yandan, termal suları gibi içme sularının da insan vücuduna çeşitli faydaları olduğundan bahsetmiştir. Kütahya'nın sahip olduğu termal kaynakların bu anlatımlarda olduğu gibi *Seyahatname* eserine atıfla “termal sağlık turizmi” olarak konumlandırılmasında yarar vardır. Diğer yandan, doğal kaynak sularının etkin kullanımı için şifalı içme sularının işlenerek ticarileştirilmesi önerilmektedir. Bu anlamda, dijital medya kanalıyla ve geleneksel tanıtım ve reklam çalışmalarında Evliya Çelebi figürünün kullanılması, Kütahya'nın potansiyel ziyaretçilerinin zihninde etkin ve güçlü bir konumlandırma sağlayabilir.

21. Kütahya'yı Avrupa Seramik Rotası'na Dâhil Etme

Avrupa Seramik Rotası, 2012 yılından bu yana Avrupa Konseyi tarafından onaylanan bir kültür rotasıdır. Bu girişim; sadece seramik üretimine ve onun eski geleneğine bağlı kültürel mirasa değer vermekle kalmamakta, aynı zamanda sürdürülebilir sanatsal üretimleri ve koleksiyonları da desteklemektedir. Rota; seramik üretilen destinasyonların yıllar içinde yaşadığı tüm kültürel ve sosyal gelişmelerini atölyeler ve müzeler aracılığıyla bir turizm ürünü olarak sunmayı amaçlamaktadır. Kütahya, destinasyon sürdürülebilirliği ve rekabetçiliği anlamında güçlü bir destinasyon markası ve imajı sağlayan Avrupa Seramik Rotası'na dâhil edilmelidir. Türkiye'de İznik Vakfı'ndan sonra Nevşehir 2023 yılında bu ağa katılmıştır. Kütahya; başvurusu tamamlanırsa Türkiye'deki üçüncü, dünyadaki yirmi birinci destinasyon olacaktır. Avrupa Seramik Rotası; Kütahya'yı benzer konuda başarılı, ortak kültürel değere sahip Avrupa'daki diğer destinasyonlarla birbirine bağlayacağından, uluslararası tanınırlık ve ziyaretçi çekim unsuru olarak kullanılabilir. Rotaya dâhil edilen illerin, Avrupa Konseyi Kültür Rotaları nezdinde oluşturulan internet sayfalarında ve sosyal medya hesaplarında tanıtımları yapılmaktadır. Uluslararası turizm hareketliliğinde oldukça uygun bir fırsat olduğu değerlendirilen Avrupa Seramik Rotası'na katılımın önceliklendirilmesi elzemdir. Kütahya'nın seramik anlamında bir dünya markasıken bu turistik rotaya katılmamış olması önemli bir eksikliklerdir. Bu rotaya katılım ile seramiğin yanı sıra Kütahya'ya ait pek çok turistik değer de dünyada bilinirliğinin artacağı öngörülmektedir.

22. Dumlupınar-Zafertepeçalköy Bölgesini Savaş Alanları Turizmi Kapsamında Ön Plana Çıkarma

Dumlupınar-Zafertepeçalköy, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurtuluş mücadelesinin yaşandığı dönemde, önemli muharebelerin cereyan ettiği topraklardır. Afyonkarahisar Kocatepe'de başlayan Büyük Taarruz hareketi, 30 Ağustos 1922'de Dumlupınar-Zafertepeçalköy dolaylarında kesin zaferle sonuçlanmıştır. Bu yönüyle Kütahya, önemli bir savaş alanları turizmi merkezi olabilecek

potansiyeye sahiptir. Bölgede, savaşlarda şehit olanların anısına 1960'lı yıllardan başlayarak 1990'lı yıllara kadar pek çok anıt ve şehitlik inşa edilmiştir. Kütahya'nın, doğal ve kültürel envanterlerinin yanında alternatif turizm kapsamında değerlendirilebilecek, oldukça nadir bir tarihî kaynağa da sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu savaşın ülke tarihi için önemi göz önüne alındığında, Büyük Taarruz'un gerçekleştirildiği güzergâh olan Dumlupınar mevki, özellikle içi turizm hareketliliği yönünden gelişime açık bir alandır. Meydan muharebesinin gerçekleştiği savaş alanlarının turizme kazandırılması ve tanıtımına odaklanılmasında, Afyonkarahisar ile bölgesel iş birliği önerilmektedir. Zaferin ilanının yıldönümlerinde yapılacak ortak etkinliklerle "Zafer Yolu Rotası" bölge turizmine kazandırılabilir. Bu kapsamda, yürüyüş, bisikletli gezi veya araçlı seyahatler için alternatif rotalar üzerinde çalışılmalıdır. Söz konusu güzergâhlar için işaretleme ve levhalandırmaların tamamlanması bir diğer öneridir. Ayrıca, güzergâhlar üzerinde belirli dinlenme ve yeme-içme alanları oluşturulmalıdır. Bu alanlara ek olarak yöresel yiyecek-içecek satışının yapılabileceği, büfe benzeri yapılar yerleştirilebilir. Hâlihazırda, anıtların bulunduğu alanların giriş ve çıkışlarında hediyelik eşya reyonlarının kurulması ile turizm gelirleri çeşitlendirilebilir.

23. UNESCO'ya Konu Olan El Sanatlarının Ulusal ve Uluslararası Çapta Dijital Görünürlüğünü Artırma

Kütahya, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na Türkiye'de üye olan sekiz ilden biridir. Çini ve el sanatları anlamında ise Kütahya, "Zanaat ve Halk Sanatları" alanında Yaratıcı Şehirler Ağı'nda yer alan Bursa ile iki ilimizden biridir. Çinicilik, termal kaynaklarla birlikte şehrin âdeta alametifarikası konumundadır. Çinicilik sanatı ve Kütahya'ya özgün motiflerin geleneksel reklam yöntemlerinin dışında dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlamasında kullanılması, kentin görünürlüğünü artırabilir. Ayrıca Kütahya, halk sanatlarını devam ettiren, somut olmayan kültür mirasının taşıyıcısı konumundaki, pek çok yaşayan insan hazinesine sahiptir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının çini tasarımları konusunda 2009 yılında UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi olarak ilan ettiği Mehmet Gürsoy ve 2020 yılında UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi olarak ilan ettiği Hamza Üstünkaya gibi değerlerin ve bu zanaatkârların ürettikleri eserlerin şehrin tanıtımında etkin kullanılması, Kütahya markasının dijital mecralardaki görünürlüğünü artırabilir.

24. Kazı Alanlarını Turizm Talebi ile Birleştirme

Kütahya'da Seyitömer ve Tavşanlı Höyük ile Aizanoi Antik Kenti'nde arkeolojik kazılar devam etmektedir. Bu kazılardan en popüler olanı ve ses getireni, hiç şüphesiz UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Aizanoi Antik Kenti'dir. Antik Kent'te dünyanın ilk borsasının yanı sıra Anadolu en iyi korunmuş Zeus Tapınağı, stadyum ve tiyatro ziyaret edilebilmektedir. Aizanoi'de son dönemlerde yapılan kazılarda 210 santimetre yüksekliğindeki erkek heykelinin yanı sıra Yunan mitolojisi tanrı ve tanrıçalarından Eros, Dionysos, Afrodite ve yarı tanrı Herakles'in heykel başları gün yüzüne çıkarılmıştır. Aizanoi Antik Kenti ve devam eden diğer kazı alanlarında kazı deneyim atölyelerinin oluşturulması, turist deneyiminin zenginleştirilmesi bakımından önerilmektedir. Tüm bunlarla birlikte Aizanoi Antik Kenti'nde çevre düzenlemesine ve yeni yürüyüş yollarının yapılmasına acil ihtiyaç vardır. Aizanoi Antik Kenti'nde tiyatroyu görmek isteyen bir turist, stadyum içindeki topraklı yoldan geçmek zorundadır. Hafif yağmurlu havalarda bile çamurlaşan topraklı yol, maalesef olumsuz deneyimlere neden olabilmektedir. Bu anlamda, Antik Kent'in ruhuna uygun ve görüntü kirliliğine sebep olmayacak bir yürüyüş yolunun yapılması önerilmektedir. Örneğin, doğal taşlar yürüyüş yolu yapımında kullanılabilir. Aizanoi Antik Kenti'nde göze çarpan bir diğer eksiklik de kentin ve Kütahya'nın farklı dillerde tanıtımının yapıldığı broşürlerin eksikliğidir. Antik Kent girişinde tanıtım broşürlerinin bulundurulması ve ücretsiz dağıtılması önerilmektedir.

Şehirdeki bir diğer önemli kazı alanı ise kazı çalışmalarına 1989 yılında başlanan, ancak çeşitli nedenlerle duraklamalı devam eden, merkeze 24-25 kilometre uzaklıktaki Seyitömer Höyüğü'dür. Höyük'te 1989 yılından bugüne kadar ortaya çıkarılan 14 binin üzerindeki eser, yeni kurulması planlanan Arkeoloji ve Maden Müzesi'nde sergilenmeyi beklemektedir. Bu noktada müze açılış çalışmalarının hızlandırılması önerilmektedir. İlk kez 2021 yılında kazı çalışmalarına başlanan Tavşanlı Höyük kazı alanı ise 45 hektarlık geniş bir alana yayılan, Tunç Çağı yerleşimlerinden bir tanesidir. Bu kadar geniş bir alandaki kazı çalışmalarının kısa bir zamanda bitirilebilmesi öngörülmesine de bazı etaplarındaki çalışmalar hızlandırılarak turizme kazandırılmalıdır. Şehirde devam eden kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan yapı ve eserler, Kütahya turizmi için yeni fırsatlar sunabilir.

25. Kütahya'nın Avrupa Masal Yolu'na Katılımını Sağlama

Avrupa Masal Rotası, masal kitaplarını ve onların ünlü yazarlarını, yerel hikâyeleri ve geçmişin sözlü geleneklerini bir araya getiren dünyadaki ortak somut ve soyut mirasa dayanmaktadır. Diğer bir anlatımla Avrupa Masal Rotası; masal yazarlarının yaşadığı bölgeler, bu yazarların yarattığı masallardaki karakterler ve o karakterlerin yaşadıkları olay ve mekânların, küçükken hayal edilen büyülü yerlerin yeniden keşfedildiği, kültürel ve deneyimsel turizmin parçası olan duygu ve hayal gücünün yolculuğun merkezinde yer aldığı bir rotadır. Ziyaretçiler, belirsiz bir zaman yolculuğunda, en sevdikleri masal karakterlerini barındıran, büyülü yerleri keşfedebilir. Rota ile bağlanan Avrupa'nın masalsı turistik destinasyonlarında, bir eğlence parkını deneyimleyebilirler. Dünyaca ünlü masal yazarı Ezop'un Kütahya'da yaşadığı rivayet edilmektedir. Bu ayrıcalık, Kütahya destinasyonunun Avrupa Masal Rotası'na dâhil edilmesine yönelik başvurunun yapılması için oldukça geçerli bir sebep olarak karşımızda durmaktadır. Bu noktada Kütahya'nın Avrupa Masal Rotası'na dâhil edilmesi için başvuru yapılması önerilmektedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'den bu rotaya dâhil edilen herhangi bir il bulunmamaktadır. Kütahya'nın rotaya kabul edilmesi hâlinde Türkiye, bu ağa katılan 9. ülke olacaktır. Avrupa Masal Rotası, çocukların ve yetişkinlerin kendi kültürlerini daha geniş bir perspektiften değerlendirmelerine olanak tanıyan, kültürel bir rotadır. Kütahya'da hâlihazırda Ezop Masal Adası ve Şehzadeler Parkı adında çocuk eğlence parkı bulunmaktadır. Bir veya birkaç bölümünün Ezop Masal Adası'nda ya da Kütahya'nın sembolik yerlerinden birinde çekilmesi kaydıyla, çocukların nezdinde şehrin tanıtımı ve konumlandırmasının sağlanması amacıyla Rafadan Tayfa gibi çizgi filmlerden yararlanılması önerilmektedir.

26. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme

2018 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı'nda, ulusal tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ortaya konan ulusal hedeflere uygun biçimde potansiyel ulusal turizm olanaklarını belirleyerek ulusal çapta tanıtım ve pazarlama etkinliklerini yerine getirmek için 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) eş güdümünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların daha etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK'ların ulusal eylem planı çerçevesinde ortaya konan ilkeler ve yaklaşım doğrultusunda, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü olarak çalışması beklenmektedir.

Destinasyon Yönetim Örgütlerinin (DYÖ) temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Valiliklerin ve özellikle Valilik altında İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin öncülüğünde oluşturulan İTGK'ların, DYÖ'lerin uluslararası yapılanmasına uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilmesi gerekmektedir. Bu paydaşlar; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri vb. gibi ilde farklı faaliyet alanlarında etkinlikler yürüten yapılar olabilmektedir.

Kütahya İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, tanıtımda DYÖ sorumluluğu ile hareket ederek Turizm Ana Planı'na uygun ve TGA tarafından ulusal hedeflere uyumlu biçimde ortaya konan *Kütahya Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'ndaki başlıkları yerine getirme ve ilin etkili tanıtımını yapma görevini üstlenmektedir. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken, diğer taraftan da ilin tanıtımına da önemli destek verebilmektedir. Bu noktada bir destinasyonun tanıtımında rol alan ulusal ve özellikle uluslararası ilişkilerde güçlü ağlara sahip paydaşların eş güdüm içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda Kurul; il tanıtımında rol alabilecek, ilde ticaret, eğitim, çevre, bilim, spor, sağlık, kültür ve sanat gibi farklı alanlarda etkinlik yürüten sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimin, akademinin, turizm işletmelerinin, il idari birimlerinin ve spor kulüpleri gibi kendi faaliyet alanında ulusal ve uluslararası temasları olan ve tanıtımda rol alabilen paydaşların tanıtım çabalarını bütünlük bir plan dâhilinde ele almalıdır. Kurul, her bir paydaşın il tanıtımında etkili rol alabileceği alanları belirlemeli, etki alanları içinde sorumluluklarını paylaşmalı ve bu sayede her bir paydaşın tanıtımdaki rollerinin belirlenen ortak hedef doğrultusunda şekillenmesini sağlayarak bütüncül bir politika benimsemelidir.

DYÖ sorumluluğunda hareket eden Kurul, ildeki turizm potansiyelini ve mevcut kaynakları düşünerek ortaya koyduğu markalaşma hedefi yolunda, destinasyonun tanıtım sloganı, imajı ve marka konumu hedefini farklı paydaşların eş güdümlü çabaları ile ortak hedefe yöneltmeli ve bu sayede daha hızlı ve etkili sonuç almayı sağlamalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul